T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2021/510
KARAR NO : 2021/586
KARAR TR : 29/11/2021

ÖZET: 3213 sayılı Kanun'un 10. maddesinin yedinci fikrası uyarınca verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılan davanın, İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

KARAR

Davacı : E.Enerji Madencilik San. ve Tic. A.Ş.
Vekili : Av. S.C.
Davalılar : 1- Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü
Vekili : Av. K.U.
2- Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü, Amasra Taşkömürü İşletme Müessesesi Müdürlüğünün 22/03/2018 tarihli ve ...-111.01-E.35380 sayılı yazısı ile, Kurumun uhdesinde olup, davacının madencilik faaliyetlerinde bulunduğu sahada yapılan denetimlerde, işletme güvenliği açısından tehlikeli durumların tespit edilmesi nedeniyle Maden İşleri Genel Müdürlüğünce üretim faaliyetleri durdurulan davacıya ait açık işletmede üretim faaliyetlerinde bulunulduğunun tespit edildiğinden bahisle, 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 10. maddesinin yedinci fikrası uyarınca 62.743 TL idari para cezası verildiği davacıya bildirilmiştir.

2. Davacı vekili, idari para cezasının iptali istemiyle adli yargı yerine başvuruda bulunmuştur.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

3. Azdavay Sulh Ceza Hâkimliği 31/12/2018 tarihli ve D.İş.2018/87 sayılı kararı ile, davanın esasını inceleyerek, verilen idari para cezasının usul ve yasalara uygun olduğu gerekçesiyle itirazın reddine karar vermiş, verilen karara davacı vekili tarafından itiraz edilmesi üzerine, Kastamonu Sulh Ceza Hakimliğinin 07/03/2019 tarihli ve D.İş.2019/370 sayılı kararı ile, eksik inceleme sonucu karar verildiği gerekçesiyle kararın kaldırılmasına kesin olarak karar verilmiştir.

4. **Azdavay Sulh Ceza Hâkimliği 19/09/2019 tarihli ve D.İş No. 2019/75 sayılı kararı**le, Maden Kanunu'nun 13. maddesinde yapılan değişiklikle Maden Kanunu uyarınca verilen idari para cezalarına karşı idari yargı yerinde dava açılabileceğinin düzenlendiği, göreve ilişkin kuralların kamu düzeninden olduğu ve resen dikkate alınması gerektiğini açıklayarak, başvurunun görev yönünden reddine karar vermiş, verilen karar itiraz edilmeden kesinleşmiştir.

5. Davacı vekili, bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

6. Kastamonu İdare Mahkemesi 21/02/2020 tarihli ve E.2020/81, K.2020/268 sayılı kararı ile, Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğüne davacı şirketle ilgili olarak verilen idari para cezasının davacı şirket tarafından ödenmesi, ödenmemesi halinde söz konusu tutarın davalı idare hesap ve kayıtlarında bulunan davacı şirkete ait teminatlardan karşılanacağına ilişkin 22/03/2018 tarih ve E.35380 sayılı işlemin davacı şirketle davalı Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü ile imzalanan rödövans sözleşmesi hükümleri kapsamında tesis edildiği, dolayısı ile dava konusu ihtilafın rödövans sözleşmesi hükümlerinden kaynaklandığı, bahse konu sözleşmenin, özel hukuk tüzel ve gerçek kişiler ile davalı idare arasında, özel hukuk hükümlerine göre eşit iradelerle Borçlar Kanunu'nun 357. maddesinde düzenlenen ürün kirasına ilişkin hükümlerin bünyesine uygun düştüğü ölçüde kıyasen uygulanacağı kabul edilen özel hukuk sözleşmesi olduğu, uyuşmazlığın da anılan sözleşmenin uygulanmasına, başka bir ifadeyle özel hukuk sözleşmesi hükümlerine uygun davranılıp davranılmadığının hukuki denetimine ilişkin olduğu, bu nedenle davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş, davacı vekilince istinaf başvurusunda bulunulması üzerine, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 6. İdari Dava Dairesi 16/06/2021 tarihli ve E.2020/1424, K.2021/1068 sayılı kararı ile başvurunun kabulüne, Kastamonu İdare Mahkemesinin 21/02/2020 tarihli ve E.2020/81, K.2020/268 sayılı kararının kaldırılmasına, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulması yönünde yeniden bir karar verilmesine karar vermiştir.

7. **Kastamonu İdare Mahkemesi 29/07/2021 tarihli ve E.2021/896 sayılı kararı**ile, daha önce verdiği kararın gerekçesini tekrar ederek, davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait olduğu gerekçesiyle 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmasına karar vermiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

8. 3213 sayılı Kanun'un *"Amaç"* başlığını taşıyan 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun madenlerin milli menfaatlere uygun olarak aranması, işletilmesi, üzerinde hak sahibi olunması ve terk edilmesi ile ilgili esas ve usulleri düzenler."

9. *"Beyan Usulü"* başlıklı 10. maddesinin yedinci fıkrası şöyledir:

"Gerçek dışı veya yanıltıcı beyanda bulunmak suretiyle Kanun hükümlerinin uygulanmasını engelleyen ve/veya haksız surette hak iktisap eden ruhsat sahiplerine 50.000 TL idari para cezası verilir. Bu fıkranın ikinci kez ihlâli halinde bir önceki ceza katlanarak uygulanır. (Değişik cümle:14/2/2019-7164/10 md.) İlk tespit tarihinden itibaren üç yıl içinde madde hükümlerinin üç kez ihlâl edildiğinin tespiti hâlinde ruhsat iptal edilir."

10.10. maddenin sekizinci fıkrasının (d) bendi şöyledir:

"....
Genel Müdürlükçe faaliyeti durdurulan sahalarda üretim faaliyetinde bulunulması, sahanın güvenli hale getirilmesi ile ilgili faaliyetler sonucunda üretilen madenin ve/veya faaliyetler durdurulmadan önce üretilmiş stoktaki madenin Genel Müdürlükten izin alınmadan sevk edilmesi,
.....)
haksız yere hak iktisabı sayılır. Haksız yere hak iktisabına imkan veren bu hususlarla ilgili yapılmış beyanlar da gerçek dışı ve yanıltıcı beyanlar olarak kabul edilir."

11. "*Ruhsat bedeli, cezalar ve diğer yaptırımlar"* başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"(…....
(Değişik fıkra:14/2/2019-7164/13 md.) Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içinde Genel Müdürlüğün muhasebe birimi hesabına ödenir. İdari para cezalarına karşı otuz gün içinde idare mahkemelerinde dava açılabilir. Verilen idari para cezalarına karşı yargı yoluna başvurulması takip ve tahsilatı durdurmaz. Genel Müdürlük genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere ilgili bedeli en geç on beş iş günü içerisinde Hazine hesabına aktarır. Tahakkuk eden ve ödenmeyen Devlet hakları 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmek üzere ilgili tahsil dairesine bildirilir. İlgili tahsil dairesi idari para cezası tamamen tahsil edildikten itibaren en geç bir ay içerisinde durumu Genel Müdürlüğe bildirir.
….....)"

12. 30/03/2005 tarih ve 5326 sayılı Kanun'un birinci maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda; toplum düzenini, genel ahlâkı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla;
a) Kabahatlere ilişkin genel ilkeler,
b) Kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idari yaptırımların türleri ve sonuçları,
c) Kabahatler dolayısıyla karar alma süreci,
d) İdari yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolu,
e) İdari yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esaslar,
belirlenmiş ve çeşitli kabahatler tanımlanmıştır."

13. Kanunun amaç ve kapsamı bu şekilde 1. maddesinde belirlenmiş, ikinci kısmında yer alan 32. ila 43. maddelerinde, Türk Ceza Kanunu kapsamı dışında kalan çeşitli kabahatler sayılarak, bu eylemlere yaptırımlar öngörülmüştür.

14. Anılan Kanun'un 2. maddesinde, kabahat deyiminden, kanunun karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlığın anlaşılacağı; 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret bulunduğu; idari tedbirlerin de mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğu belirtilmiştir.

15. Öte yandan; 30/03/2005 tarih ve 5326 sayılı Kanun'un 06/12/2006 tarih ve 5560 sayılı Kanun'un 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesi şöyledir:

" (1) Bu Kanunun;
a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,
b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır";
15. Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrası ise şöyledir:
"İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

16. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Birol SONER, Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 29/11/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

17. Raportör-Hâkim Gülten Fatma BÜYÜKEREN'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra; gereği görüşülüp düşünüldü:

18. Dava, 3213 sayılı Kanun'un 10. maddesinin yedinci fikrası uyarınca verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

19. Yukarıda izah edilen düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

20. Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir kanunla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

21. Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir kanun ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni kanuna göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni kanundaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

22. Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkemenin davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

23.3213 sayılı Kanun'un 13. maddesinin üçüncü fikrasında bu Kanun hükümlerine göre verilen idarî para cezalarına karşı idare mahkemelerinde dava açılabileceği hususunun düzenlendiği, bu durumda davaya konu idari para cezasına dayanak olan 3213 sayılı Kanun'da bu Kanun uyarınca verilen idari para cezalarına karşı kanun yoluna ilişkin düzenlemenin yer aldığı anlaşılmıştır.

24. İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 3213 sayılı Kanun uyarınca verildiği,5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3213 sayılı Kanun'da bu Kanun uyarınca verilen idari para cezalarına karşı idare mahkemesine başvurulabileceğinin düzenlenmiş olup, itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterildiği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde, bu Kanun'un idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı belirtildiğinden, 3213 sayılı Kanun uyarınca verilen idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

25. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Kastamonu İdare Mahkemesince yapılan 29/07/2021 tarihli ve E.2021/896 sayılı başvurunun reddi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Kastamonu İdare Mahkemesince yapılan 29/07/2021 tarihli ve E.2021/896 sayılı BAŞVURUNUN REDDİNE,

29/11/2021 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Muammer	Birol	Nilgün	Doğan
TOPAL	SONER	TAŞ	AĞIRMAN

Üye	Üye	Üye
Aydemir	Nurdane	Ahmet
TUNÇ	TOPUZ	ARSLAN